

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет психології та соціальної роботи

(повне найменування інституту/факультету)

Кафедра соціальної і прикладної психології

(повна назва кафедри)

Дипломна робота

бакалавр

(освітньо-кваліфікаційний рівень)

на тему: «Вплив діяльності психологів - практиків на розвиток прикордонного регіону»

Effect of practitioner psychologists' work on the development of the country border region

Виконав: студентка денної форми навчання

напряму підготовки 6.030102 Психологія

Драгуцян Людмила Анатоліївна

Керівник канд., психол., наук, доц. К.Г. Дементьєва

Рецензент канд., психол., наук, доц. О.І. Кононенко

Рекомендовано до захисту:

Протокол засідання кафедри

№__ від _____ р.

Захищено на засіданні ЕК № __

протокол № __ від _____ р.

Оцінка _____ / _____ / _____

(за національною шкалою, шкалою ECTS, бали)

Завідувач кафедри

Голова ЕК

_____ В.І. Подшивалкіна

(підпис)

_____ Н.В. Родіна

(підпис)

Одеса – 2018

Зміст

Вступ	3
Розділ I. Теоретичний аналіз до розуміння впливу діяльності психологів-практиків на розвиток прикордонного регіону українських та зарубіжних вчених	5
1.1 Діяльнісний підхід в працях вітчизняних вчених.....	5
1.2. Особливості діяльності психологів-практиків в працях українських та зарубіжних вчених.....	8
1.3. Специфіка діяльності психологів-практиків в прикордонних регіонах	20
Висновки до I розділу	25
Розділ II. Емпіричне дослідження впливу діяльності психологів-практиків на розвиток прикордонного регіону.....	26
2.1. Організація проведення дослідження особливостей впливу діяльності психологів-практиків на розвиток прикордонного регіону	26
2.2. Виявлення впливу діяльності психологів-практиків на розвиток прикордонного регіону.....	29
Висновки до II розділу	46
Висновки	48
Список використаних джерел	51
Додатки	55

ВСТУП

Актуальність теми. В даний час в державних установах, громадських і комерційних організаціях, приватних психологічних практиках стала затребуваною і почала інтенсивно розвиватися діяльність психологів - практиків. Освіта, медицина, бізнес, соціальна сфера, економіка, інформаційні технології як ніколи стоять перед проблемою Людини, її здібностями розуміти, пізнавати і перетворювати світ: зовнішній і свій внутрішній. Розвиток прикордонних регіонів в Україні має особу актуальну значимість, роль психологів в розвитку прикордонних регіонів на наш погляд має свою специфіку і свій неоцінний позитивний продукт діяльності.

Діяльність практичного психолога включає різні види робіт: психологічна профілактика, діагностика, психологічна корекція, робота з розвитку особистості, психологічне консультування та психологічне просвітництво. Всі ці види робіт взаємопов'язані і в практичній діяльності психолога присутні в нерозривній єдності.

Професія психолога є однією з найскладніших не тільки тому, що передбачає високий рівень відповідальності, а й у зв'язку з тим, що вимагає подвійної підготовки. З одного боку, психолог повинен вміти спілкуватися, взаємодіяти з людьми, керувати ними і направляти їх думки, діяльність в потрібне русло.

З іншого ж боку, професія психолога в обов'язковому порядку передбачає спеціалізацію – наявність спеціальних знань з того чи іншого предмету, постійний розвиток і вдосконалення отриманих знань і навичок, вивчення нових відомостей у вибраній області і т.д. Причому, обидва напрямки мають однаково велике значення для успішної діяльності психолога і результативності його роботи.

Метою дослідження являється виявлення впливу діяльності психологів-практиків на розвиток прикордонного регіону.

Об'єктом дослідження являється діяльність психолога-практика.

Предметом дослідження є вплив діяльності психологів-практиків на розвиток прикордонного регіону.

Завдання дослідження: Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні задачі:

1. провести теоретичний аналіз вітчизняних і зарубіжних авторів до розуміння впливу діяльності психологів – практиків на розвиток прикордонного регіону

2. обґрунтувати методи і процедуру дослідження відповідно меті дослідження,

3. виявити вплив діяльності психологів – практиків на розвиток прикордонного регіону

У дипломній роботі були використані такі методи дослідження:

1) теоретичні: аналіз наукової літератури, узагальнення отриманої інформації;

2) емпіричні: якоря - СЖО (Д. Крамбо, Л. Махолика), ССПМ (В. Моросанова), кар'єри (Є. Шейном);

3) методи математичної обробки емпіричних даних.

Дослідження було проведено на базі Одеського національного університету імені І.І. Мечникова. Було обстежено 60 осіб. Студентів психологічного факультету, проживаючих в різних прикордонних регіонах. Вікова категорія від 17 до 22 років. Із загальної вибірки було виділено дві групи піддослідних : 30 осіб першокурсників, віком від 17 до 22 років та 30 осіб четвертокурсників, віком від 20 до 22 років.

Структура роботи: дипломна робота загальним обсягом в сторінки включає: (вступ, 2 розділи, висновки, список використаної літератури (що містить 50 першоджерел), додатки.

Висновок

Дослідження впливу психологів практиків на розвиток прикордонних регіонів має свою специфіку, яка виражаються в особливому географічному положенні прикордонних регіонів, де проживають люди різних національностей і різних культур та віросповідань. Розвиток прикордонних регіонів обумовлюється продуктами суб'єктів діяльності проживаючих в регіоні. Психолог-практик - є суб'єкт своєї професійної діяльності, де кар'єра є індивідуальним процесом, пов'язаним з активністю самого суб'єкта, тому досягти кар'єрних висот (і, надалі, утримати їх) здатний тільки той, хто свідомо до цього прагне, намагається особливим чином організувати свою діяльність. Така діяльність має позитивний продукт, передбачає ставлення до власних знань і здібностям як до капіталу, а до роботи – як діяльності на тривалу перспективу.

Кар'єрній розвиток психологів практиків виражають спрямованість особистості на певні норми і цінності в області професійного зросту. Професійні психологи забезпечують психологічну грамотність прикордонному регіону, впливає на його розвиток. Їх функцією є те, що вони виступають як внутрішні джерела кар'єрних цілей людини. Висловлюючи відповідно те, що є для нього найбільш важливим і володіє особистісним змістом у професійній діяльності. Система професійного розвитку, таким чином, визначає шляхи для саморозвитку та особистісного зростання, включаючи в себе одночасно їх напрямки і способи їх здійснення.

Найважливішою передумовою успішної реалізації професійних планів студентів є узгоджена несуперечлива система кар'єрних орієнтацій, яка лежить в основі формування змістовно і хронологічно узгоджених життєвих цілей і планів. Таким чином і розвиток регіону в якому він проживає.

Отже підводячи підсумок можна зробити наступні висновки.

Теоретичний аналіз вітчизняних та зарубіжних авторів, розкриваючи психологічні особливості кар'єри і кар'єрних орієнтацій виявив що, кар'єра - це вектор професійного становлення особистості, зміст якого залежить від

соціально-психологічних характеристик людини. Вибір кар'єри передбачає неоднозначне бачення однієї предметної області різними людьми і підпорядковується культуральної та соціальної специфіці конкретного суспільства.

Психологічне наповнення терміну «кар'єра» є різноманітним, як у вітчизняній, так і зарубіжній науковій літературі. Однак ми простежуємо розширене розуміння кар'єри - як у зарубіжних, так і у вітчизняних дослідників, яке охоплює багато аспектів життєдіяльності сучасної людини. Таке розуміння кар'єри дозволяє виробити інтегративний підхід до всіх областей життя сучасної людини.

Кар'єрні орієнтації виражають спрямованість особистості на певні норми і цінності в області кар'єри. Їх функцією є те, що вони виступають як внутрішнього джерела кар'єрних цілей людини. Висловлюючи відповідно те, що є для нього найбільш важливим і володіє особистісним змістом у професійній діяльності. Система кар'єрних якорів, таким чином, визначає шляхи для саморозвитку та особистісного зростання, включаючи в себе одночасно їх напрямки і способи їх здійснення.

Методи і процедура дослідження, відповідно до мети дослідження, показує що, вплив діяльності психологів-практиків на кар'єрні орієнтації починають формуватися ще в процесі отримання освіти, починаючи зі старшого шкільного віку, коли учні шукають відповіді на питання: «Ким бути?» і «Чого я хочу в житті досягти». Вибір пріоритетної кар'єрної орієнтації студентами випускних курсів залежить від макросоціальних факторів. Студенти, як найбільш чутлива до змін група, вибирають в якості пріоритетної кар'єрної орієнтації - орієнтацію на стабільність, що пов'язано з нестабільною соціально-економічною ситуацією і необхідністю включення в професійну діяльність. При такій ситуації студенти, завершаючи освіту працюють, що гарантує їм стійку перспективу і захищеність.

Кар'єра є процесом індивідуальним, пов'язаним з активністю самого суб'єкта, тому досягти кар'єрних висот (і, надалі, утримати їх) здатний тільки

той, хто свідомо до цього прагне, намагається особливим чином організувати свою діяльність. Така діяльність передбачає ставлення до власних знань і здібностей як до капіталу, а до роботи – як діяльності на тривалу перспективу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адлер А. Практика і теорія індивідуальної психології / А. Адлер. – М. : Прогрес, 1995. – 296 с.
2. Андреева Г.М. Соціальна психологія: Підручник для вищих навчальних закладів / Г.М. Андреева. - 5-е вид., Випр. і доп. - М.: Аспект Пресс, 2007. – 363 с.
3. Бодалев А. Л. Сприйняття і розуміння людини до людини. -М. : 1999. – 200 с.
4. Большой психологический словарь / Под ред. Б.Г. Мещерякова, В.П. Зинченко. – СПб.: Прайм–ЕВРОЗНАК, 2003. – 672 с.
5. Бороздіна Г.В. Психологія ділового спілкування: Підручник / Г.В. Бороздіна. - 2-е вид. - М.: ИНФРА-М, 2004. - 295 с.
6. Выготский Л.С. Психология развития человека / Л.С. Выготский. – М.: Смысл; Эксмо, 2004. – 1136 с.
7. Голубева Э.А. Способности и индивидуальность. – М.: Прометей, 1993. – 306 с.
8. Довідник педагога-психолога / О. П. Вірчин. – Харків, 2012. – 401 с.
9. Ждан А.Н. Історія психології: Від Античності до наших днів: підручник для вузів. – М. : Академічний Проект; Трікста, 2008. – 576 с.
10. Крейн У. Теорії розвитку. Секрети формування особистості. – СПб.: Прайм–Евროзнак, 2007. – 512 с.
11. Максименко С. Д. Психологія особистості : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / С. Д. Максименко, К. С. Максименко, М. В. Папуча; за ред. С. Д. Максименка. – К. : КММ, 2007. – 295 с.
12. Мухіна В.С. Вікова психологія. Феноменологія розвитку. – М. : Академія, 2012. – 656 с.
13. Основи психології: Підручник / За заг. ред. О.В. Киричука, В.А. Роменця. – К.: Либідь, 1999. – 632с .

14. Психологическая помощь и консультирование в практической психологии / Под ред. М. К. Тутушкиной. — СПб.: Дидактика Плюс, 1998. — 348 с.
15. Психологія розвитку / Під ред. Т.Д. Марцинковський. — М.: Академія, 2007. — 528 с.
16. Рогов Е. И. Настольная книга практического психолога в образовании: Учеб. пособие. — М.: Владос, 2007. — 529 с.
17. Топчієв О.Г. Регіоналістика: географічні основи регіонального розвитку і регіональної політики. Навч. посіб. / О.Г. Топчієв, Д.С. Мальчикова, В.В. Ворська. — Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. — 372 с.
18. Федоров А.П. Когнитивно-поведенческая психотерапия. — СПб.: Питер, 2002. — 352 с.
19. Фісун К.А. Методологія програмування розвитку регіонів України / К.А. Фісун. — Харків: ХНАМГ, 2007. — 401 с.
20. Чернишова Л.І. Ділове спілкування: Навч. посібник для студентів вузів / Л.І. Чернишова. - М.: ЮНІТІ-ДАНА, 2008. - 415 с.
21. Абульханова-Славская К.А. Стратегия жизни. - М.: Мысль, 1991. — 299 с.
22. Акбиева З.С. Психология карьеры и профессионально-релевантное поведение специалиста / З.С.Акбиева, О.П.Терновская, Л.Б.Шнейдер. - М.: Изд-во Московского психолого-социального института, 2008. - 328 с.
23. Буравцова Н.В. Влияние специфики личностных границ на формирование ценностносмысловой сферы студентов. // Высшее образование в России. 2008. - № 6. - С. 138-141.
24. Жданович А. А. Реадаптация опросника «Карьерные ориентации» и его стандартизация на студенческой выборке. // Психологический журнал. - 2007. - № 4. - С. 4-19.
25. Зеер Э.Ф., Сыманюк Э.Э. Психология профессиональных деструкций. Учебное пособие для вузов. — М.: Юнити, 2005. — 240 с.
26. Игнатов В.Г., Белолипецкий В.К., Понеделков А.В. Профессионализм в системе государственной службы. - Ростов н/Д: Изд. СКНЦ ВШ, 1997. — 265 с.
27. Маркова А.К. Психология профессионализма. - М.: Международный

гуманитарный фонд «Знание», 1996. – 312 с.

28. Мелехин С.П. Ценностно-смысловая сфера студентов в структуре их карьерных ориентаций. // Смальта. – 2014. - №3. – С.32-36.

29. Миронова-Тихомирова А.С. Психологическая структура карьерной готовности выпускника Вуза: Автореф.дисс....канд.психол.наук. – Хабаровск, 2006. - 22 с.

30. Могилевкин Е.А. Карьерный рост: диагностика, технологии, тренинг. - СПб.: Изд-во Речь, 2007 - 336 с.

31. Новикова И.А., Полянская Е.Н. Индивидуально-типические особенности карьерных ориентаций современных студентов. // Психолого-педагогический поиск. Научно-методический журнал. - 2008. - №2. - С.118-133.

32. Новикова И.А., Полянская Е.Н. Психологические характеристики студентов с разными типами карьерных предпочтений. //Профессиональное самосознание и экономическое поведение личности:Труды III международной научной интернет-конференции, март – июнь 2009 г. – Омск: изд-во «Полиграфический центр КАН», 2009. - С.248-263.

33. Новикова И.А., Полянская Е.Н. Соотношение волевых черт характера и карьерных ориентаций студентов // Вестник РУДН. – Серия: Психология и педагогика. – 2008. – №1. – С.58-66.

34. Платонов К.К. Структура и развитие личности. - М.: Наука, 1986. - 256 с.

35. Полянская Е.Н. Психологическое содержание понятия «карьерные ориентации» // Личность в Природе и Обществе: Материалы Межвузовских психологических чтений. 25 марта 2008 г./ Сост. и науч. ред. А.В. Иващенко, А.В. Гагарин, С.А. Степанов. – М.: Изд-во РУДН, 2008. – С.46-47.

36. Почебут Л.Г., Чикер В.А. Организационная социальная психология: учебное пособие. – СПб.: Изд-во «Речь», 2002. - 298 с.

37. Пряхников Н.С. Профессиональное и личностное самоопределение. - М.: Инфра, 2006. – 251 с.

38. Соколова А.С. Профессиональная карьера и подходы к её исследованию отечественными и зарубежными авторами. // Историческая и социально-

образовательная мысль. – 2013. – № 3. – С. 99-103.

39. Терехова Т. А. Проявления карьерных ориентаций у студентов-психологов. // Гуманитарный вектор – 2011. – № 1 (25). – С.120-126.

40. Шейн Э. Организационная культура и лидерство. - СПб.: Питер, 2007. – 336 с.

41. Hansen L.S. New goals and strategies for vocational guidance and counseling. // International Journal for the Advancement of Counseling. - 1981. - № 4. – P.38-43.

42. Леонтьев Д.А. Тест смысложизненных ориентации (СЖО). 2-е изд. — М.: Смысл, 2000. — 18 с.

43. Горелов І. Невербальні компоненти комунікації / І. Горелов.-М .: Ліброком, 2014. – 312 с.

44.http://psylab.info/Методика_изучения_мотивации_профессиональной_карьеры_Шейна

45. http://psylab.info/Тест_смысложизненных_ориентаций

46. http://psylab.info/Опросник_«Стиль_саморегуляции_поведения»

47. Федоров А.П. Когнитивно–поведенческая психотерапия. – СПб.: Питер, 2002. – 352 с.

48. Школа психологического консультирования / С.В. Петрушин. – М. : ПЕР СЭ, 2003. – 243 с

49. Загальна психологія: Підручник / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. – К.: Либідь, 2005. – 464 с.

50. Психологічна енциклопедія /автор–упорядник О.М.Степанов. – К. : «Академвидавництво», 2006. – 424 с.